

УДК 35.071.5 (477) : 346.46 : 332.14 (045)

О.В. ІСМАІЛОВА

ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ РЕСУРСНИХ ЦЕНТРІВ ГРОМАД ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА СТАЛІЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ

***Анотація.** У статті проведено аналіз діяльності ресурсних центрів Черкаської області. Проблеми та перспективи діяльності ресурсних центрів громад Черкаської області є актуальним питанням сьогодення, оскільки Черкаський регіон децю відстає в показниках сталого розвитку порівняно з іншими регіонами. У результаті проведеного аналізу показано слабкі й сильні сторони діяльності центрів та визначено основний напрямок їх дії задля покращення своєї ефективності.*

***Ключові слова:** сталий розвиток, регіони, ресурсні центри, територіальні громади, індекси.*

Вступ

Ресурсні центри громад створені при районних радах та адміністраціях у рамках проекту МРГ-II (Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду – II»). Всього діє близько 260 районних ресурсних центрів громад, які є центрами зосередження досвіду з використання методології розвитку громад та налагодження співпраці «влада – громада».

Ініціатива спрямована на сприяння та удосконалення процесу місцевого врядування на основі співучасті та сталого розвитку. Не винятком є і Черкаська область, яка теж має свої ресурсні центри громад.

Виклад основного матеріалу

Метою даної статті є аналіз діяльності ресурсних центрів Черкаської області з оцінкою перспектив їх розвитку, визначенням проблематики їх діяльності та впливу їх діяльності на покращення сталого розвитку регіону.

Першочерговими завданнями ресурсних центрів є надання інформації про сталий місцевий розвиток та досвід застосування принципу «розвиток, орієнтований на громаду»; розповсюдження практики сталого розвитку за участі громад, впровадження доступності цієї практики для ширшого кола партнерів та користувачів, що вже існують або потенційно можуть ними стати; забезпечення демократії участі та врахування позиції громад центральними органами влади.

Ключовими питаннями сталого розвитку Черкаського регіону займалися наступні наукові діячі: І.В. Горяна, А.В. Невесенко, К.Т. Кравцова, В.М. Ковальчук та ін.

Положення щодо вдосконалення стратегії сталого розвитку Черкаської області через діяльність ресурсних центрів викладені в «Стратегія розвитку Черкаської області на період до 2020 року» [1]. Ключові моменти, які передбачені цією стратегією для покращення питання, що розглядається, наступні:

1. Створення умов та стимулів взаємодії громад для спільного вирішення проблемних питань.

2. Покращення доступності та якості послуг, що надаються органами державної влади та місцевого самоврядування.

3. Створення умов для динамічного зростання ресурсного забезпечення розвитку територіальних громад.

4. Підвищення якості кадрового резерву органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

За даними Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку [3], індекс сталого розвитку Черкаської області на 2013 рік становить 0,92. Для прикладу, індекс сталого розвитку Києва 1,34 (2013 рік). Проведемо порівняльний аналіз індексу сталого розвитку Черкаської області за період з 2009 по 2013 рр. (за даними Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку [3]).

Таблиця 1 – Показник сталого розвитку Черкаської області за період 2009–2013 рр. (за даними Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку)

Рік	Індекс сталого розвитку
2009	0,483
2010	0,75
2011–2012	0,9
2013	0,92

Як видно з таблиці 1, індекс сталого розвитку регіону, що розглядається, покращується в розрізі багаторічного періоду. Але даний показник все ще залишається низьким і потребує врегулювання для подальшого покращення.

Наразі у Черкасах Регіональний екологічний центр країн Центральної та Східної Європи (РЕЦ) реалізує проект «Місцеві ініціативи задля сталого розвитку України – LINK». Метою LINK є нарощування адміністративного потенціалу на місцях задля розвитку ресурсозберігаючої економіки та диверсифікації джерел енергопостачання шляхом об'єднання зусиль повноважних осіб, представників бізнесу та громадянського суспільства на місцевому рівні з метою запровадження в Україні позитивних змін. Проект LINK має три пакети робочих програм (ПРП):

1. Плани дій місцевих органів влади щодо впровадження екологічної та енергетичної безпеки – пакет LEAP.

2. Підтримка громадянського суспільства – пакет для ГС.

3. Освіта задля сталого розвитку – пакет для фізичних осіб.

Компонент LEAP має забезпечити:

- включення питань охорони довкілля та енергетичної безпеки в плани місцевого розвитку, розробку механізмів сталого використання та управління природними ресурсами, зокрема енергоспоживанням, а також удосконалення діяльності органів влади;

- нарощування адміністративного потенціалу місцевих органів влади та виявлення інвестиційних можливостей для пріоритетних проектів у сфері довкілля, енергетичної ефективності та отримання енергії за рахунок утилізації відходів;

- сприяння залученню громадянського суспільства до прийняття державних рішень та підвищенню прозорості даного процесу [2].

Нещодавно у Черкасах було відкрито Ресурсний центр зі сталого розвитку при «Європейському університеті». Координатор проекту МРГ в Черкаській області презентувала студентам і викладачам університету методологію проекту МРГ і результати його діяльності в Черкаській області протягом усього періоду існування проекту МРГ з 2008 р. і досі. Заступник директора Департаменту регіонального розвитку Черкаської ОДА В. Стеценко у своєму виступі наголосив на важливості поширення концепції і досвіду участі громад в стійкому місцевому розвитку. Координатор Ресурсного центру зі сталого розвитку при «Європейському університеті» І. Василенко представила на розгляд аудиторії план діяльності Центру на 2016 рік і розповіла про основні завдання його діяльності [4].

КМГО «Молода Черкащина» щороку проводить конкурс на отримання міні-грантів серед населення щодо сприяння розв'язання нагальних потреб місцевих громад Черкаської області. Серед негативних аспектів цього конкурсу варто відмітити різке зменшення суми грантів порівняно з минулими роками (на 2500 грн).

Висновки

Провівши аналіз діяльності ресурсних центрів Черкаської області, варто зробити наступні висновки.

Позитивні:

1. Обласна і місцева адміністрації у своїй діяльності намагаються підтримувати місцеві ресурсні центри, шляхом залучення інвестицій для розвитку нових ідей у вирішенні нагальних питань регіону.

2. Окремі центри щороку виділяють гранти для залучення громад і місцевих жителів до розвитку регіону.

3. Проводяться тренінги, семінари, лекції, конкурси та зустрічі з питань покращення сталого розвитку.

Негативні:

1. Все ще низька фінансова спроможність даних проектів.

2. Рівень сталого розвитку регіону далі залишається невисоким, що вказує на недостатню кількість проектів або низький ступінь участі в них.

3. Всі основні проекти проводяться в основному в межах м. Черкаси і, як максимум, районних центрів, рівень обізнаності сільських регіонів щодо питань сталого розвитку є критично низьким.

4. Слабка рекламна діяльність. Майже не проводиться рекламна кампанія серед населення. Про проведення якого-небудь конкурсу чи семінару можна дізнатись лише з інтернет-ресурсу організатора даного заходу, а це значно звужує коло учасників і майже повністю відсіює сільських жителів, які мають обмежений доступ до інтернет-ресурсів.

Сильною стороною регіональних центрів Черкаської області є підтримка місцевої влади, особливо на рівні м. Черкас. Слабкою – недостатня рекламна кампанія, що призводить до низького числа учасників і стримує розширення меж територій, що обирають стратегію сталого розвитку.

Першочерговими заходами щодо покращення діяльності регіональних центрів має бути посилення рекламної кампанії, підвищення фінансування проектів шляхом залучення інвесторів та спрямування своїх проектів також і на сільські території.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Стратегія регіонального розвитку Черкаської області на період до 2020 року Рішення Черкаської обласної ради № 38-1/VI від 05.03.2015 р.
2. Офіційний портал міської ради, міського голови, виконавчого комітету м. Черкас [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.cherkasy.ua/ua/newsread.php?view=10711&s=1&s1=68>
3. Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://wdc.org.ua/uk/services/ukraine-sd>
4. Черкаська філія «Європейського університету» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://cherkasi.e-u.in.ua/>

Стаття надійшла до редакції 13.03.2017